

Èlìjà—Nọ́nbà Méje

Àkókó àti Ìkẹyìn

Jeff Pippenger

2023-10-07

A n tọka sí ọdún 1863 gégé bí ibi idánwò ikẹyìn nínú àtòjọ àwọn idánwò tí a bèrè ní àkókò irẹwẹ̀sì nílá ti 1844. Èrí àkókó wa nínú imọ̀ràn yìí ni òtító nàà pé ìṣíkiri Millerite parí nígbà tí a forúkọ̀sílẹ̀ ijọ Seventh-day Adventist ní ọ̀nà òfin pẹ̀lú ijọba Orílẹ̀-èdè Amẹ̀ríkà ní ọdún nàà gan-an. Ìṣíkiri tí ó bèrè ní ti àsoṭẹ̀lẹ̀ ní 1798, parí ní 1863.

Ìmísí n jẹ́ kí a mọ̀ pé nígbà tí àngẹ̀lì alágbára nàà ti Ìfihàn orí kejìdínlógún sọkalẹ̀ ní ojú kọ̀kànlá, oṣù Kẹ̀sàn-án, ọdún 2001, a ti ẹ̀ ẹ̀pẹ̀rẹ̀ ẹ̀ṣẹ̀lẹ̀ nàà tẹ̀lẹ̀ nínú ìgbékalẹ̀ àwọn Millerite nígbà tí àngẹ̀lì ti Ìfihàn orí kẹ̀wáá sọkalẹ̀. Ìgbékalẹ̀ àwọn Millerite bèrè ní àkókò ọ̀pin ní ọdún 1798, nígbà tí a sí iran odò Ulai tí ó wà nínú Dániẹ̀lì orí kejọ àti kẹ̀sàn-án sílẹ̀. Ìgbékalẹ̀ ẹ̀gbẹ̀rún oḡórùn-ún mẹ̀rínlélógórín bèrè ní àkókò ọ̀pin ní ọdún 1989, nígbà tí a sí iran odò Hiddekel tí ó wà nínú àwọn orí mẹ̀ta ikẹyìn ti Dániẹ̀lì sílẹ̀.

Àwọn àkókò ọ̀pin méjèjì bèrè iyapa tí n lo síwájú lááárín àwọn èniyàn àyànfẹ̀ àtijọ̀ àti àwọn tí ó wà nínú ìṣisẹ̀ itàn kálukú wọn. Nígbà tí a fi ilàna àkókó ti itàn kọ̀ọkan múlẹ̀ ní gbangba, àngẹ̀lì itàn kọ̀ọkan sọkalẹ̀. Ìhìnrere, ìṣisẹ̀, àti aṣojú nàà ni àwọn irinsẹ̀ tí Olúwa lò nínú itàn kọ̀ọkan láti fi hàn ẹ̀ṣẹ̀ àwọn èniyàn àyànfẹ̀ àtijọ̀, nítorí gégé bí Kristi ti kóni nípa ẹ̀ṣẹ̀ Rẹ̀, bí kò bá tí wá, àwọn Júù oníjàngbọ̀n ti itàn nàà kì yóò ní ẹ̀ṣẹ̀. Aṣojú nàà, ìhìnrere nàà, àti ìṣisẹ̀ nàà ni àwọn irinsẹ̀ idájọ̀ tí yóò mú kí àwọn èniyàn àyànfẹ̀ àtijọ̀ jiyàn fún ikọ̀sílẹ̀ imọ̀lẹ̀ tí n lo síwájú nínú itàn kọ̀ọkan wọn, àti nígbà tí àngẹ̀lì nàà sọkalẹ̀, ó fi àmì hàn pé ilàna idájọ̀ àwọn èniyàn májẹmú àtijọ̀ ti bèrè. A mọ̀ irinsẹ̀ idájọ̀ nàà nígbà tí àwọn wòlìí tí n ẹ̀fihàn itàn nàà jẹ́ ìhìnrere tí Olúwa fi ránsẹ̀ sí wọn. Nígbà tí wọn bá jẹ́ ìhìnrere nàà, nígbà nàà ni wọn mú un lo sí ọ̀dọ̀ àwọn èniyàn àyànfẹ̀ àtijọ̀ tí a ẹ̀pẹ̀júwe gégé bí èniyàn aláìgbọ̀ràn, ọ̀lórùn-kíkankìkan, tí kì yóò gbọ̀, tí kì yóò sì yípadà. Nígbà tí àngẹ̀lì nàà bá sọkalẹ̀ tí a sì ti jẹ́ ìhìnrere nàà, idájọ̀ àwọn èniyàn ọ̀lọ̀tẹ̀ bèrè.

A n lo ilàna idájọ̀ ti Ísírẹ̀lì àtijọ̀ gégé bí a ti ẹ̀fihàn rẹ̀ nínú iwé Nọ́mbà sí itàn ìṣisẹ̀ Míléráiti, àti ní ikẹyìn, a ó sì fi ilàna idánwò yìí kàn sí ìṣisẹ̀ àwọn oḡórùn-ún kan àti mẹ̀rínlélógójì ẹ̀gbẹ̀rún. Àmì ẹ̀pẹ̀rẹ̀ nọ́mbà “mẹ̀wáá” ni a gbọ̀dọ̀ pinnu gégé bí àyíká ọ̀rọ̀ inú ẹ̀ṣẹ̀ nàà níbi tí a ti lò ó.

Ìtẹ̀lẹ̀ àwọn idánwò mẹ̀wáá bèrè nígbà irẹwẹ̀sì nàà, yálá ní Òkun Pupa fún Ísírẹ̀lì ìgbàani tàbí ní October 22, 1844 fún àwọn Millerites. Arábirin White tọka sí àwọn òtító “àmi-ààlà” tí a sí sílẹ̀ ní àkókò nàà, tí ó bèrè pẹ̀lú ohun tí ó pè ní “ìkojá àkókò.” Irẹwẹ̀sì fún àwọn Héberù ni ihalẹ̀móra ọ̀mọ-ogun Fáraò. Àìní ìgbàgbọ̀ nínú agbára Ọ̀lórùn fún àwọn Héberù ni a fi hàn nínú idáhùn sí ìbèrù wọn fún ọ̀mọ-ogun àwọn ọ̀tá wọn, gégé bí ó ti rí pẹ̀lú ní idánwò kẹ̀wáá àti ikẹyìn. Jésù n ẹ̀fihàn ọ̀pin láti inú ìbèrẹ̀, nítorí nàà ìbèrù àwọn òmírán ní Ilẹ̀ Ilé́rí tí àwọn aṣawá́rì mẹ̀wáá sọ̀rọ̀ rẹ̀ ni ìbèrù kan nàà tí ó tún mú irẹwẹ̀sì wọn wá légbẹ̀ Ọ̀kun Pupa. Idánwò kẹ̀wáá àti ikẹyìn fún ìṣisẹ̀ Millerite yóò jẹ́ àsoṭẹ̀lẹ̀ àkókò kan, gégé bí October 22, 1844 ti rí.

Ìbànújé ñlá nàà nínú idánwò tí n lẹ ní itèsiwájú nínú itàn àwọn ọmọléyìn Miller samisi ibèrè itàn kan tí a ti fi àpẹẹrẹ hàn ní kedere nípàsẹ idándè Ísírẹlì àtijọ kúrò ní Ejibiti. Láti bèrè ní Òkun Pupa, ọwọ àwọn idánwò mẹwàá wà, idánwò ikeyin sì yóò fi àfihàn idánwò àkókó hàn. “Ìkojá àkókó” nígbà ibànújé ñlá nàà ni a mú jáde nípàsẹ àilóye àsoṭelẹ àkókó kan. Ikeyin nínú ilàna idánwò fún Ísírẹlì nípa ẹmí yóò dà bí àkókó. Ní ọdún 1863, àwọn aṣájú Ísírẹlì gididi yan láti padà sí ọ̀nà imọ-itumọ̀ Bíbélì tí àwọn ẹni wònyí tí wọn ṣeṣe dá mọ̀ gégé bí àwọn ọmọ̀binrin Róòmù, wọn sì kò, tàbí o lè wí pé, wọn ṣàilóye àsoṭelẹ̀ àkókó tí ó gùn jùlọ̀ nínú Bíbélì. Ọ̀pin àwọn idánwò mẹwàá nínú mejeeji, Ísírẹlì gididi àti Ísírẹlì nípa ẹmí, ni a sojú rẹ̀ nípàsẹ̀ ibèrè. Ní ọ̀pin nàà, nínú ọ̀ràn méjèèjì, àwọn ọlọtẹ̀ fi ifẹ̀ hàn láti padà sí ibi tí a ṣeṣe gbà wọn là kúrò.

Nípa kọ̀ àwọn àkókó méje ti Lefitiku m̀erindínlógbòn sílẹ̀, Àdíféntìsì Laodíṣià dá iṣòro àsoṭelẹ̀ kan sílẹ̀ tí wọn kò ti rí tẹ̀lẹ̀. Títí di ọ̀nà yìi wọn kò tii lè yanjú iṣòro nàà, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé wọn n gbé orìṣírìṣi ọ̀unjẹ̀ àròsọ̀ kalẹ̀ ní igbìyànjú láti ṣe bẹ̀cẹ̀. Iṣòro nàà wà nínú ẹ̀sẹ̀ nàà tí Sister White fi hàn gégé bí ipilẹ̀ àti ọ̀wọ̀n àárín gbùngbùn ti Àdíféntìsì.

“Ìwé Mímọ̀ tí ó ju gbogbo àwọn m̀ìrán lẹ̀, tí ó ti jẹ̀ ipilẹ̀ àti ọ̀pá àárín gbùngbùn igbàgbọ̀ Advent, ni ikéde nàà pé, ‘Títí yóò fi di egbèrún méjì àti ọ̀dúnrún ọ̀jọ̀; nígbà nàà ni a ọ̀ò wẹ̀ ibi mímọ̀ nàà mọ̀.’ [Daniel 8:14.]” The Great Controversy, 409.

Èkọ̀ Adventist ní ọ̀pọ̀lọ̀pọ̀ ohun láti sọ̀ nípa ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá, ṣùgbọ̀n wọn kì í tọ̀ka sí àkíyèsì àkókó gan-an tí ó yẹ̀ kí a ṣe nípa ẹ̀sẹ̀ nàà. Àkíyèsì nàà ni pé ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá jẹ̀ “ìdáhùn.” Ìdáhùn kò ní itumọ̀ kankan bí kò bá ní ibèèrè tí ó fa idáhùn nàà jáde. A kò lè ya ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá kúrò lódọ̀ ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá ní ọ̀nà tó bógbọ̀n mu, ní ti gíràmà, tàbí ní ti irònú, nítorí ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá ni ibèèrè, ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá sì ni idáhùn.

Ìbèèrè nàà, nígbà tí a bá ṣàfihàn án ní ọ̀nà tó tọ̀ àti pẹ̀lú ọ̀dodo, máa mú itumọ̀ ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá jáde tí ó yàtò pátápátá sí ohun tí Adventism kọ̀ni. Èyí kò tùmọ̀ sí pé ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá kì í ṣe “ipilẹ̀ àti ọ̀pá àárín igbàgbọ̀ Advent,” nítorí pé bẹ̀cẹ̀ ni. Ó tùmọ̀ sí pé nígbà tí Adventism yé itumọ̀ àkókó méje nàà ní àṣiṣe, tí wọn sì fi í sílẹ̀ ní ọ̀dún 1863, wọn kò lè ṣàlàyẹ̀ ní kíkún ohun tí ẹ̀sẹ̀ kẹ̀rínlá tùmọ̀ sí ní tòótó. Nínú Ìwé Mímọ̀, ọ̀títọ̀ idajì kì í ṣe ọ̀títọ̀. Nígbà tí a bá lóye rẹ̀ ní ọ̀nà tó tọ̀, ibèèrè ẹ̀sẹ̀ kẹ̀tálá n bèèrè kí a mọ̀ àsoṭelẹ̀ tí ó n samisi iwènùmọ̀ ibi mímọ̀ tí a ti tẹ̀ mọ̀lẹ̀, ó sì tún n bèèrè kí a mọ̀ àsoṭelẹ̀ tí ó n samisi títẹ̀ ogun nàà mọ̀lẹ̀. Àsoṭelẹ̀ ọ̀dún egbèrún méjìláraàdọ́ta [2300] nàà n sọ̀rọ̀ nípa ‘ibi mímọ̀,’ àti àsoṭelẹ̀ ọ̀dún egbèrún méjìlélógóta [2520] nàà n sọ̀rọ̀ nípa ‘ogun nàà’.

Láti ṣàlàyẹ̀ ibàṣepọ̀ àwọn ẹ̀sẹ̀ méjèèjì nàà n bèèrè iwádií gígùn, èyí tí n kò ní ṣe lọ̀kàn báyií nínú àwọn àpilẹ̀kọ̀ wònyí. A ti n tọ̀ka sí àwọn kókó wònyí leraléra nípàsẹ̀ àwọn ọ̀dún, a sì lè rí wọn nínú àtẹ̀jáde nàà, Habakkuk’s Tables. Mo ṣì n sọ̀rọ̀ nípa ààmì àpẹẹrẹ̀ Elijah, mo sì fẹ̀ parí àwọn ọ̀títọ̀ wònyí kókó.

William Miller ni Elijah ti ibèrè Adventism, isàwári àkókó rẹ̀ sì ni àkókó méje ti Lefitiku ogún-ún àti m̀fà, nítorí nàà ikòsílẹ̀ ọ̀títọ̀ nàà ní ọ̀dún 1863 jẹ̀ ikòsílẹ̀ iránsẹ̀ Elijah. Ní ibi yìi mo n sọ̀rọ̀ nípa àbùdá Alpha àti Omega tí n fi ọ̀pin dánímọ̀ pẹ̀lú ibèrè. Ìdánwò ikeyin fún Ísírẹlì igbàani ni a sojú rẹ̀ nínú idánwò àkókó. Àwọn idánwò méjèèjì dúró fún ibèrù pé àwọn orílẹ̀-èdè aláijẹwọ̀ Ọlọ̀run lágbára ju Ọlọ̀run lẹ̀. Ìdánwò kẹwàá, níwọn bí ó ti jẹ̀ ohun kan nàà ní ilàna, jẹ̀ iṣòṭẹ̀ púpọ̀ sí i ju idánwò àkókó lẹ̀, nítorí itàn iṣẹgun Ọlọ̀run nínú idánwò àkókó yẹ̀ kí ó ti mú igbèkẹ̀lẹ̀ didúrosinṣin wá nínú àwọn ọlọtẹ̀. Wọn fi ikòsílẹ̀ wọn sí Ọlọ̀run hàn láika ẹ̀rì agbára Rẹ̀ tó pọ̀ sí i ju èyí tí wọn ní

ní Òkun Pupa lọ. Adventism Millerite, ní ọdún 1863, ti n sàlàyé tẹlẹ pé irẹwẹsì nílá nàà jẹ iṣẹ agbára ti Ọlórún, sùgbón wón sì pinnu láti yan olórí kan kí wón sì padà sí Ejibiti, kí wón sì kọ iránsẹ nàà sílẹ tí Dániẹlì pé ní “ìbúra” Mósè tí Elijah ti sojú.

Dípò kí n lo àkókò láti gbé àwọn ẹrì kalẹ fún ìmúlẹ̀ idiwúlò àwọn àkókò méje gégé bí àsoṭelẹ̀ àkókò, mo pinnu láti lo oḡbón isàlàyé tí ó rọrùn láti fi jẹrí idiwúlò rẹ ní ọ̀nà miiran. Nítorí iṣisẹ̀ tí ó bẹ̀rẹ̀ ní 1798, idánwò ikeyin ti 1863 yòò tún sojú fún idánwò ikeyin fún iṣisẹ̀ ángẹ̀lì alágbára ti Ifihàn méjọlá. Imísí ti ẹ̀ ẹ̀ ní kedere gan-an pé ohun tí idánwò ikeyin jẹ̀ ni fún àwọn iṣisẹ̀ méjèjè.

“Satani n... fi èké tí a dá jọ wólú nígbà gbogbo—láti mú èniyàn kúrò nínú òtító. Itanjé Satani tí yóò jẹ̀ ti ikeyin pátápátá ni láti so ẹ̀rì Ẹ̀mí Ọlórún di asán. “Níbi tí iran kò sí, àwọn èniyàn a sègbé” (Ọ̀wẹ 29:18).” Selected Messages, iwé 1, 48.

Kò sí ọ̀nà òtító kankan láti mú àwọn ikòwé Ellen White wá kí a sì dábàá pé kò fara mọ̀ pátápátá sí àkókò méje ti Lefitiku ogún-ún àti méfà. Arabinrin White, gégé bí a ti sàfihàn tẹlẹ̀ nínú àwọn àpilẹ̀kọ̀ wònyí, tí a sì tún ti ẹ̀ akòsilẹ̀ rẹ̀ dáadàa nínú ẹ̀sẹ̀ atẹ̀yinwá tí a pe ní Habakkuk’s Tables, so fún wa ní tààràtá pé Ọlórún ni ó darí àwọn àtẹ̀ nàà méjèjè, ti ọdún 1843 àti 1850. Ó kọ̀ wa ní tààràtá pé àwọn tábilì méjèjè wònyí jẹ̀ ìmúṣẹ̀ Habakkuk orí keji. Àwọn àtẹ̀ méjèjè nàà fi àkókò méje ti Lefitiku ogún-ún àti méfà hàn gégé bí ibi àárín nínú isètò àwòrán tirẹ̀ kọ̀ọkan. Nínú àwọn àtẹ̀ méjèjè, ilà àkókò méje nàà ní àgbélébùú Kristi gégé bí àárín ilà àsoṭelẹ̀ ti àkókò méje nàà.

Pèlú ifowosowopọ̀ rẹ̀ sí àwọn tábilì méjè ti Hábakúkù, ó ti kọ̀ sílẹ̀ ní ọ̀pọ̀ igbà pé a gbódò máa bá a lọ láti gbé iránsẹ̀ nàà kalẹ̀ tí a gbé kalẹ̀ láti ọdún 1840 tí dé 1844, àti pé gbogbo akowé-itàn Adventist tí ó sàlàyé bí àwọn Millerite ẹ̀ gbé iránsẹ̀ tí wón kẹde nàà kalẹ̀, n tọka sí i pé wón lo àtẹ̀ 1843. Kí í ẹ̀ pé ó kan fowọ̀ sí àwọn iránsẹ̀ tí a sàfihàn lórí àwọn àtẹ̀ nàà nìkan, tí ó sì tún gba àwọn èniyàn Ọlórún níyànjú pé kí wón máa bá a lọ láti gbé àwọn iránsẹ̀ kan nàà gan-an kalẹ̀ tí a gbé kalẹ̀ nínú itàn nàà, sùgbón ó tún pèsè ọ̀pọ̀ àbala ọ̀rọ̀ nínú èyí tí ó ti kilọ̀ pé a ó máa kọ̀lu àwọn iránsẹ̀ nàà jálẹ̀ itàn àwọn èniyàn iyókù Ọlórún. Nígbà tí ó bá kilọ̀ nípa àwọn ikọ̀lù wònyí, ó máa n sọ leraléra pé iṣẹ̀ àwọn aláṣọ̀ Ọlórún ni láti dáàbò bo àwọn òtító wònyen gan-an.

Bí àwọn àtẹ̀ nàà bá jẹ̀ aláitọ̀, nígbà nàà àwọn ihinrere tí wón sàfihàn ní ojú àwòrán nàà nàà jẹ̀ aláitọ̀. Bí ihinrere tí àwọn Millerite kẹde láti ọdún 1840 tí dé 1844 bá jẹ̀ aláitọ̀, nígbà nàà idánimọ̀ Ellen White tí ó tún n ẹ̀ pé ihinrere Millerite ni ipilẹ̀ nàà jẹ̀ aláitọ̀ pèlú. Bí àwọn ihinrere wònyí bá jẹ̀ aláitọ̀, àwọn àṣẹ̀ tí ó tún-tún fi pa láṣẹ̀ pé kí a máa bá a lọ láti gbé àwọn òtító wònyí kan nàà kalẹ̀ jẹ̀ imòrán èké. Bí ihinrere àwọn Millerite kò bá sojú àwọn ipilẹ̀ tí a ní láti pa mọ̀ àti láti sọ̀ wón kúrò lówọ̀ ikọ̀lù Sátàni, nígbà nàà àwọn imòrán wònyí nàà jẹ̀ aṣiṣe pèlú. Láti dé sí ipinnu pé gbogbo ọ̀ràn wònyí tí ó ní í ẹ̀ pèlú ihinrere Elijah ti itàn nàà jẹ̀ aṣiṣe, yóò fi hàn gbangba pé Ellen White jẹ̀ wòlì èké.

Àdúra-igbà ọ̀de ọ̀nì ti Adventism sì n kọ̀nì ní àwọn Seminar Ifihàn wón pé ijọ̀ aṣẹ̀kù yóò ní Ẹ̀mí Àsoṭelẹ̀, èyí tí í ẹ̀ ẹ̀rì Jèsù, sùgbón dájúdájú wón kò sọ̀ fún àwọn tí wón n wá láti fà sínú ijọ̀ gégé bí ọ̀mọ̀-èyìn pé wón ti kọ̀ pátápátá ifowọ̀sí àti ikilọ̀ Ellen White nípa àwọn òtító ipilẹ̀sẹ̀ àkókó wònyen àti itàn nàà. Kí ni itumọ̀ àyọ̀kà tó tẹ̀ lé e yìí sí ọ̀?

“A kò ní ohun kankan láti bèrù nípa ojó iwájú, àfi bí a bá gbàgbé ònà tí Olúwa ti tò wa sí, àti èkó Rẹ̀ nínú ìtàn igbésí-ayé wa tí ó ti kojá.” Life Sketches, 196.

Ní odún 1863, isisẹ̀ Millerite dé òpin kan, ó sì forúkọsilẹ̀ gégé bí àjọ òfin níwájú ijọba, èyí tí yóò parí ní dídá àwòrán kan sí papacy, èyí tí ní ìtumọ̀ Ellen White jẹ́ ipapọ̀ ijọ pẹ̀lú ipínlẹ̀.

“Nínú àwọn igbésẹ̀ tí n lọ lówọ̀ báyii ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà láti rí itilẹ́yìn ijọba gbà fún àwọn ilé-ìṣẹ̀ àti àṣà ilò ti ijọ, àwọn Pùròtẹ́sítàntì n tò léyìn ipasẹ̀ àwọn ọmọ ẹ̀sìn Pápá. Bẹ̀ẹ̀ kọ̀ nikan, wọn n sí ilẹ̀kùn silẹ̀ fún Ẹ̀sìn Pápá láti tún gba ipò àṣẹ̀ gíga padà ní Amẹ́ríkà ti Pùròtẹ́sítàntì, èyí tí ó ti pàdánù ní Ilẹ̀ Àtíjọ.” The Great Controversy, 573.

Lábẹ̀ idánilójú pé ibáṣepọ̀ òfin pẹ̀lú ijọba jẹ́ apá kan nínú ànínfẹ̀ṣẹ̀mulẹ̀, ní àkókò kan tí a ti n kọ àwọn ọdọ̀ ilẹ̀-èdè nàà lọ sí ibi itàjẹ̀silẹ̀ tí a mọ̀ sí Ogun Abẹ̀lé, isisẹ̀ àwọn Millerite dọpin. Ní odún 1863, pẹ̀lú àpilẹ̀kọ̀ tí a tẹ̀ jáde àti àtẹ̀ jáde tuntun kan, ijọ Seventh-day Adventist kọ̀ àṣotẹ̀lẹ̀ ẹ̀rú tí Dániẹ̀lì pé ní ibúra Mósè. Ní odún 1850, Olúwa ti darí àwọn èniyàn Rẹ̀ láti ṣe tábilì kejì tí Hábákúkù, kí wọn sì tún àṣìṣe tí Ó ti fí ọwọ̀ Rẹ̀ bọ̀ lórí tábilì 1843 ẹ̀. Àtẹ̀ tí a pàṣe ní 1850 mú ète rẹ̀ ṣe ní kíkún, nítorí Ellen White sọ̀ pé òun rí i “pé Ọlórún wà nínú itẹ̀jádẹ̀ àtẹ̀ nàà,” nígbà tí ó tún fí hàn pé àtẹ̀ 1850 ni a sọ̀rọ̀ rẹ̀ ní Hábákúkù orí kejì.

Ète àwòrán 1850 jẹ́ kan nàà pẹ̀lú ète àwòrán 1843. A ní kí ó jẹ́ irinṣẹ̀ iwàásù ihinrere tí a ó fí gbé iránṣẹ̀ àngẹ̀lì kẹ̀ta kalẹ̀ fún ayé tí n sẹ̀gbé. Ní 1863, a sọ̀ iránṣẹ̀ nàà nù. Ilàna idánwò tí a ṣàpẹ̀rẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ ilàna idánwò tí ó bèrẹ̀ ní Ọkun Pupa, bèrẹ̀ pẹ̀lú àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò tí n dá ibi mímọ̀ tí a ó tẹ̀ mọ̀lẹ̀ lójú ní ẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀tálá ti Danieli méjọ̀ mọ̀, ilàna idánwò nàà sì parí pẹ̀lú àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò tí n dá ogun tí a ó tẹ̀ mọ̀lẹ̀ lójú ní ẹ̀ṣẹ̀ kẹ̀tálá ti Danieli méjọ̀ mọ̀.

Nígbà nàà ni mo gbọ̀ ẹ̀ni mímọ̀ kan n sọ̀rọ̀, ẹ̀ni mímọ̀ mìíràn sì wí fún ẹ̀ni mímọ̀ kan nàà tí n sọ̀rọ̀ pé, Yóò ti pé tó méléò ni iran nàà yóò fí máa bá a lọ nípa ẹ̀bọ̀ igbà gbogbo, àti irẹ̀kojá isodahoro, láti fí ibi mímọ̀ àti ogun nàà jọ̀ di ohun tí a ọ̀o tẹ̀ mọ̀lẹ̀? Ó sì wí fún mi pé, Títí yóò fí di ẹ̀gbẹ̀rún méjì ó lé ọ̀dúnrún ojọ̀; léyìn nàà ni a ọ̀o sọ̀ ibi mímọ̀ di mímọ̀. Danieli 8:13, 14.

Ilana idánwò tí ó bèrẹ̀ ní October 22, 1844, ní àmì-idánimọ̀ ti Alfa àti Omega. Ìbẹ̀rẹ̀ ilana idánwò nàà jẹ́ àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò kan tí ó sojú ibi mímọ̀ tí a ọ̀ò tẹ̀ mọ̀lẹ̀. Ó jẹ́ àṣotẹ̀lẹ̀ kan tí ó mú ìmọ̀lẹ̀ nílá wá nígbà tí a mú un ẹ̀. Ilana idánwò tí ó parí ní 1863, ní àmì-idánimọ̀ ti Alfa àti Omega. Ìparí ilana idánwò nàà jẹ́ àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò kan tí ó sojú ogun nàà tí a ọ̀ò tẹ̀ mọ̀lẹ̀. Ó jẹ́ àṣotẹ̀lẹ̀ kan tí a ẹ̀tò rẹ̀ láti mú ìmọ̀lẹ̀ nílá wá nígbà tí a bá mú un ẹ̀. Ó jẹ́ àṣotẹ̀lẹ̀ àkókò tí Elijah ti ìtàn nàà gbé kalẹ̀, àti nígbà tí a kọ̀ ọ̀ sílẹ̀ tí a sì fí í sẹ̀gbẹ̀, ó mú òkùnkùn nílá wá.

Èyí sì ni idájọ̀ nàà, pé ìmọ̀lẹ̀ ti wá sí ayé, àwọn èniyàn sì fẹ̀ òkùnkùn ju ìmọ̀lẹ̀ lọ, nítorí isẹ̀ wọn jẹ́ búburú. Johanu 3:19.

Ìmòrán tí mo pinnu láti fí parí àpilẹ̀kọ̀ yii ni èyí tí mo ti ṣàkíyèsí tẹ̀lẹ̀. Sẹ̀ Ọlórún, nípasẹ̀ Ellen White, fọwọ̀ sí àwọn àtẹ̀jádẹ̀ 1843 àti 1850 bí?

“Mo ti rí i pé ọwọ̀ Olúwa ló darí àtẹ̀ 1843 nàà, àti pé a kò gbọ̀dọ̀ yí i padà; pé àwọn nọmbà nàà wà gégé bí Ọun ti fẹ̀ kí wọn rí; pé ọwọ̀ Rẹ̀ sì wà lórí rẹ̀, ó sì fí àṣìṣe kan sínú diẹ̀ lára àwọn nọmbà nàà pa mọ̀, kí ẹ̀nikẹ̀ni má̀ bà a lẹ̀ rí i, títí ọwọ̀ Rẹ̀ fí yọ̀ kúrò.” Early Writings, 74.

“Mo rí i pé Ọlórún wà nínú ìtẹ̀jádẹ̀ àtẹ̀ yìí láti ọwọ̀ Arákúnrin Nichols. Mo rí i pé àsoṭelẹ̀ kan wà nípa àtẹ̀ yìí nínú Bíbẹ̀lì, àti pé bí a bá pèsè àtẹ̀ yìí fún àwọn èniyàn Ọlórún, bí ó bá tó fún ọkan, ó tó fún èlòmíràn pẹ̀lú, àti pé bí ẹnikan bá nílò àtẹ̀ tuntun kan tí a yà ní iwọn tí ó tóbi jù, gbogbo wọn sì nílò rẹ̀ gan-an bákan nàà.” Manuscript Releases, nọmbà 13, 359; 1853.

Ṣé Ọlórún, nípasẹ̀ Ellen White, fọwọ̀ sí ihinrere tí àwọn Millerite gbé kalẹ̀ ní àkókò ìtàn láti ọdún 1840 sí 1844?

“Ọlórún kí í fún wa ní ihin-iṣẹ̀ tuntun kan. A ní láti kéde ihin-iṣẹ̀ nàà tí ní ọdún 1843 àti 1844 mú wa jáde kúrò nínú àwọn ìjọ mìíràn.” Review and Herald, January 19, 1905.

“Ọlórún paṣẹ̀ fún wa láti fi àkókò àti agbára wa fún iṣẹ̀ iwààsù sí àwọn èniyàn nípa àwọn iránsẹ̀ tí ó ru ọkúnrin àti obinrin sókè ní ọdún 1843 àti 1844.” Manuscript Release, Number 760.

“Gbogbo àwọn iránsẹ̀ tí a fi fúnni láti ọdún 1840–1844 ni a gbòdò sọ di alágbára ní báyií, nítorí ọpọ̀ èniyàn ti pàdànú itọkasí wọn. Àwọn iránsẹ̀ nàà gbòdò dé ọdò gbogbo àwọn ìjọ.

“Kristi sọ pé, ‘Alábùkún ni ojú yín, nítorí wón ríran; àti etí yín, nítorí wón n gbó. Nítorí lóòótó ni mo wí fún yín pé, ọpọ̀ wòlú àti àwọn olódodo èniyàn ti fẹ̀ láti rí àwọn nńkan wònyí tí ẹ̀yin n rí, sùgbón wón kò rí wón; àti láti gbó àwọn nńkan wònyí tí ẹ̀yin n gbó, sùgbón wón kò gbó wón’ [Matthew 13:16, 17]. Alábùkún ni àwọn ojú tí wón rí àwọn nńkan tí a rí ní 1843 àti 1844.

“A ti fi iránsẹ̀ nàà hàn. Kò sì yẹ̀ kí idádúró kankan wà nínú títún iránsẹ̀ nàà sọ, nítorí àwọn àmi àwọn àkókò n ẹ̀; iṣẹ̀ iparí gbòdò ẹ̀ tán. Iṣẹ̀ nílá kan ni a ó ẹ̀ ní àkókò kúkú. Láìpẹ̀, nípa yíyan Ọlórún, a ó fi iránsẹ̀ kan hàn tí yòò gbilẹ̀ sí igbe nílá. Nígba nàà ni Dániẹ̀lì yòò dúró nípò tirẹ̀, láti fi ẹ̀rì rẹ̀ hàn.” Manuscript Releases, volume 21, 437.

“Àwọn òtítító tí a gbà ní ọdún 1841, ’42, ’43, àti ’44 gbòdò jẹ̀ kí a máa kẹ̀kọ̀ọ̀ wọn nísinsinyí kí a sì máa kéde wọn. Àwọn iránsẹ̀ àngẹ̀lì kiínì, kejì, àti kẹta ni a ọ̀ò kéde ní ojú iwájú pẹ̀lú ohùn rara. A ó fi ipinnu gidì àti nínú agbára Èmì ẹ̀ ikéde wọn.” Manuscript Releases, volume 15, 371.

“A lóye àìlera àti kékeré iṣẹ̀ nàà ní àsikò yìí. A ti ní irírì kan. Ní sísẹ̀ iṣẹ̀ tí Ọlórún ti fi fún wa, a lè máa tẹ̀sìwájú pẹ̀lú igbẹ̀kẹ̀lé, ní idánìlójú pé Ọ̀un yòò jẹ̀ agbára ìmúṣẹ̀ wa. Yòò wà pẹ̀lú wa ní ọdún 1906, gégé bí Ó ti wà pẹ̀lú wa ní 1841, 1842, 1843, àti 1844.” Loma Linda Messages, 156.

“Àwọn tí wón dúró gégé bí olùkọ̀ àti aṣáájú nínú àwọn ilé-iṣẹ̀ wa gbòdò dúró sìnşin nínú igbàgbọ̀ àti nínú àwọn ilàna ihinrere àngẹ̀lì kẹta. Ọlórún fẹ̀ kí àwọn èniyàn Rẹ̀ mò pé àwa ni ihinrere nàà gégé bí Ó ti fi í fún wa ní 1843 àti 1844.” General Conference Bulletin, April 1, 1903.

“A ti kilò nàà ti dé: Kò sí ohun kankan tí a gbòdò jẹ̀ kí ó wolé tí yòò mì ipilẹ̀ igbàgbọ̀ nàà tí a ti n kọ̀ lẹ̀ lórí láti igbà tí iránsẹ̀ nàà ti dé ní 1842, 1843, àti 1844. Èmi wà nínú iránsẹ̀ yìí, àti láti igbà nàà títí di báyií ni mo ti n dúró níwájú ayé, ní iṣòtítító sí imọ̀lẹ̀ tí Ọlórún ti fi fún wa. A kò ní èrò láti yọ̀ ẹ̀sẹ̀ wa kúrò lórí pèpèlé tí a gbé wón lé, bí a ti n wá Olúwa lójoojúmọ̀ pẹ̀lú àdùrà tító, ní wíwá imọ̀lẹ̀. Ẹ̀ ẹ̀ rò pé mo lè fi imọ̀lẹ̀ tí Ọlórún ti fi fún mi sílẹ̀? Yòò dà bí Àpàta Àinipẹ̀kun. Ó ti n tọ̀ mí sọ̀nà láti igbà tí a ti fi í fún mi.” Review and Herald, April 14, 1903.

Sé Olórun, nípasè Ellen White, kilò fún àwọn èniyàn Rẹ pé kí wọn dáabò bo ara wọn lódi sí àwọn ikolù tí yóò ba àwọn òtító itàn àwọn Millerite jẹ?

“Àwọn àmi ọ̀nà nílá ti òtító, tí n fí ipò wa hàn nínú itàn àsoṣelẹ̀, ni a gbòdò fara balẹ̀ sọ wọn, kí a má bà a jẹ, kí a sì má fí àwọn ẹ̀kọ-èrò rọ̀pò wọn tí yóò mú idàrúdàpọ̀ wá dípò imólẹ̀ tòótó.”
Selected Messages, iwé 2, 101, 102.

“Lónií Satani n wá ànfààní láti wó àwọn àmi-ọ̀nà òtító lulẹ̀,—àwọn ère irántí tí a ti gbé dide légbẹ̀ ọ̀nà; a sì nílò irírí àwọn ọ̀sìṣẹ̀ àgbà tí wọn ti kọ ilé wọn lé orí àpáta gidi, tí, nínú iròyìn búburú àti nínú iròyìn rere pẹ̀lú, wọn ti dúró sìnṣin fún òtító.” Gospel Workers, 104.

“Olórun kí í fí ayé sílẹ̀ láini àwọn èniyàn tí ó lè mọ̀ iyàtò láàrín rere àti búburú, òdodo àti àìṣòdodo. Olórun ní àwọn èniyàn tí ó ti yàn láti dúró ní iwájú ogun ní àwọn àkókò pàjáwìrì. Ní àkókò iṣòro, yóò gbé àwọn èniyàn dide gégé bí ó ti se ní ayé àtíjọ. A ó sì pe àwọn ọ̀dòkùnrin láti darapọ̀ mọ̀ àwọn agbẹ́rì àsíá àgbàlagbà, kí a lè fún wọn ní agbára, kí a sì kọ̀ wọn nípasè irírí àwọn olóótító wònyí, tí wọn ti la ọ̀pò ijà kojá, àti fún àwọn tí Olórun ti máa n sọ̀ sí ní ọ̀pò igbà nípasè ẹ̀rì Ẹ̀mí rẹ̀, ní fífi ọ̀nà tí ó tọ̀ hàn, àti ní didá ọ̀nà tí kò tọ̀ lẹ̀bi. Nígbà tí àwọn ewu bá dide, tí wọn sì n dán igbàgbọ̀ àwọn èniyàn Olórun wò, àwọn ọ̀sìṣẹ̀ aṣáájú-ọ̀nà wònyí gbòdò sọ̀ irírí igbà àtíjọ di tuntun, nígbà tí irú àwọn iṣòro bẹ̀ dé, nígbà tí a bèèrè òtító lówó, nígbà tí a sì mú àwọn èrò àjẹ̀jì wólé, tí kì í se láti ọ̀dò Olórun.”

“A nílò irírí àwọn ọ̀sìṣẹ̀ àgbàlagbà wònyen nísinsin yíi; nítorí pé Sátani n sọ̀ gbogbo ànfààní láti sọ̀ àwọn àami ọ̀nà igbàni di asán,—àwọn irántí tí a ti gbé dide légbẹ̀ ọ̀nà.” Review and Herald, November 19, 1903.

Ní ọ̀dún 1863, iṣíkiri Millerite parí nípa kò itànnà àkókó tí Eliya itàn náà ti jẹ̀ amúṣònà láti lóye. Idánwò ikeyin rẹ̀ dá lóri eṣe méjì nínú Dániẹ̀lì orí kejo tí n fí itẹ̀mólẹ̀ Ilé-Mímọ̀ àti ogun hàn. Imólẹ̀ Ilé-Mímọ̀ ni a sí ní ibèrè àwọn idánwò mewaá, a sì mú òkùnkùn wá sórí ogun ní ikeyin àwọn idánwò mewaá.

“Ohun kan dájú: àwọn Aditifenti Ojọ Keje wònyí tí wọn dúró lábẹ̀ àsíá Sátani yóò kọ̀kọ̀ fí igbàgbọ̀ wọn sílẹ̀ nínú àwọn ikilò àti ibáwí tí a ní nínú Àwọn Ẹ̀rì Ẹ̀mí Olórun.

“A n pe sí iyàsímímọ̀ tó jinlẹ̀ sí i àti sí iṣe mímọ̀ tó ga jù lọ, a sì máa bá a lọ láti máa pè bẹ̀. Àwọn kan tí wọn n sọ̀ àwọn àbá Sátani jáde nísinsin yíi yóò padà wá sí imólára ara wọn. Àwọn kan wà ní àwọn ipò pàtàkì tí a fí igbékẹ̀lẹ̀ lé lóri tí wọn kò lóye òtító fún àsikò yíi. A gbòdò fí ihin iṣe náà fún wọn. Bí wọn bá gbà á, Kristi yóò tẹ̀wọ̀ gbà wọn, yóò sì sọ̀ wọn di àwọn alábaáṣiṣe pẹ̀lú oun. Sùgbọ̀n bí wọn bá kọ̀ láti gbọ̀ ihin iṣe náà, wọn yóò gba ipò wọn lábẹ̀ àsíá dúdú ti Oba Òkùnkùn.”

“A ti kọ̀ mi láti sọ̀ pé òtító iyebíye fún àkókò yí n sí sílẹ̀ sí i lónà tí ó túbọ̀ hàn gbangba sí ọ̀kàn èniyàn. Ní imólára pàtàkì kan, àwọn ọ̀kùnrin àti àwọn obìnrin gbòdò jẹ̀ ẹ̀ran ara Kristi kí wọn sì mu ẹ̀jẹ̀ rẹ̀. Idàgbàsókè kan yóò wá nínú ọ̀ye, nítorí òtító ní agbára ifàgbòòrò àimótẹ̀lẹ̀. Ẹ̀lẹ̀dàá àtorunwá ti òtító yóò wọ̀ inú ibàṣepọ̀ tímótímọ̀ sí i, àti sí i, pẹ̀lú àwọn tí n tẹ̀sìwájú láti mọ̀ ọ̀n. Bí àwọn èniyàn Olórun se n gba ọ̀rọ̀ rẹ̀ gégé bí àkàrà ọ̀run, wọn yóò mọ̀ pé ilọ̀sìwájú rẹ̀ ti pèsè tán bí ọ̀wúrọ̀. Wọn yóò gba agbára ẹ̀mí, gégé bí ara se n gba agbára ti ara nígbà tí a bá jẹ̀ oúnjẹ̀.

“A kì í lóye ipinnu Olúwa ní kíkún nípa bí Ó ti mú àwọn ọmọ Israẹli jáde kúrò ní ìgbèkùn Íjíbítì, tí Ó sì ẹ̀ amọ̀nà wọn gba aginjù wọ ilẹ̀ Kenaani.

“Bí a ẹ̀ ní kó àwọn ìmọ̀lẹ̀ iràwọ̀ ọ̀run jọ tí n tòn látì inú ìhìnre, a ó ní ọ̀ye tí ó túbọ̀ yé kedere nípa ètò àwọn Júù, àti imọ̀riri tí ó jinlẹ̀ sí fún àwọn ọ̀títọ̀ pàtàkì inú rẹ̀. Ìsàwárí wa nípa ọ̀títọ̀ sì kò pé. Àwọn ìmọ̀lẹ̀ díẹ̀ pére ni a ti kó jọ. Àwọn tí kì í ẹ̀ akẹ̀kọ̀ Ọ̀rọ̀ náà lójójúmọ̀ kì yóò tú àwọn isòro inú ètò àwọn Júù sílẹ̀. Wọn kì yóò lóye àwọn ọ̀títọ̀ tí a kọ̀ nípasẹ̀ isẹ̀ iránsẹ̀ inú tẹ̀npìlì. Ọ̀ye ayé nípa ètò òlórùn rẹ̀ ní di isẹ̀ Ọ̀lórùn lówọ̀. Ìgbésí ayé ọ̀jọ̀ iwájú yóò sí itumọ̀ àwọn ọ̀fin tí Kristi, nígbà tí a bo ó sínú ọ̀wọ̀n àwọ̀sánmà, fi fún àwọn ènìyàn rẹ̀.” Spalding and Magan, 305, 306.

A ó máa bá iwádíí wa lórí àpẹ̀rẹ̀ àfihàn Elijah ní ibásepọ̀ pẹ̀lú 1863 lọ nínu àpilẹ̀kọ̀ tí ó kàn.